

(TÜRKİYE)

buduncuklar ve milliyetçilik

Bir zamanlar MHP içerisinde örgütlenen ancak daha sonraları Türk-islam sentezine uygun davranış kalıbı oluşturmakta zorlanan ve MHP'nin imajına zarar verdiği düşünüldükten sonra uzaklaştırıldığı söylenen faşist eğilimlerden bir tanesi de İzmir'de Buduncular Derneği olarak karşımıza çıkarak açık faşist (irrasyonel) söylemi ile taraftar bulmaya, örgütlenmeye çalışarak, örgütlediği grup ile tüm farklı kimliklere saldırıya geçmeyi hedeflemiştir.

TAHİR OZAN

“ Bu gelişmeler karşısında biz de Türkçü, Milliyetçi, Atatürkçü ve Türk devletinin üniter yapısını savunan kişiler olarak bu konuda bir devletin tam bağımsız egemen olabilmesi için bir toprak parçasının olması lazım, bağımsız ve bayrağının olması lazım. Bunlar yanında en önemli unsur bir nüfusun olması lazım. Buna da uzmanlar demografik yapı diyorlar. Atatürk Cumhuriyeti kurduğu zaman Türk milletinin bu demografik yapısını korumak için iskan politikaları yapmış, kanunlar çıkartmıştır. Güneydoğu'daki Kürt isyanlarını çok sert bir şekilde bastırdıktan sonra üniter yapıyı rahatsız etmeyecek şekilde Kürt vatandaşları Anadolu'ya ve batıya doğru serpiştirmiştir veya göç ettirmiştir. Üniter yapıyı koruyabilmek için Atatürk döneminde bunlar yapılmıştı. Bütün bu anlattığım gerekçeler yanında Türkiye'de üniter devleti ve milleti temsil eden Türk milletinin ister üst kimlik açısından kendisini Türk olarak kabul etsin, is-

terse soy millet olarak Türk olarak kabul etsin, isterse ne mutlu Türküm diyerek kendisini ifade etsin Türkiye'de çoğunluk vardır. Bu çoğunluğun azınlık durumuna düşmemesi için ben Türk'üm diyenlere karşı aleni olarak Türk milleti vatandaşları arasında kendisini Kürt milleti olarak ifade eden ve hatta çocuklara da bakamadıklarını, takip edemediklerini, eğitimsiz bıraktıkları alenen belli olan bir grup vatandaşımızın da dengeli bir nüfus artışıyla Kürt nüfusun artışının durdurulmasını devlete bir öneri olarak sunduk.”

Yukarıdaki satırlar Alman faşizminin 1930'lu yıllarda Yahudilere karşı yürüttükleri kampanyaların gerekçeleri ile ne kadar da uyum içerisindedir. Bugün Alman faşizmi tarihin tozlu sayfalarında lanetlenmişken ülkemizde Hitler özentileri etnik temizliği güya daha çağdaş kılıflarda yeniden ülke halkının önüne sürmeye çabalamaktadırlar. Bu durumun yeni başlayan, şimdilerde oluşan şovenizm dalgası ile ortaya çıktığını düşünmüyoruz

Kemalizmin iktidarını pekiştirmesi ile beraber etnik temizlik kampanyalarının yıllar yılı sürdürüldüğü, Hitler özentisi, demiryolu memuru tarafından yukarıda net bir şekilde anlatılmıştır.

Bu ülkede askeri vesayet rejimi ve Kürt sorununda çözümsüzlük politikaları, işte yukarıda anlatılan satırlarda, hakim eğilim olarak, 1930'lu yıllardan bu yana süregelen faşizm özentisi politikalarının devamından başka bir şey değildir. Faşizm özentisi bu politikalar çeşitli milliyetçiliklerin arkasına gizlenmiş ve bu güne değin devlet içerisinde varlığını, etkinliğini konjonktüre göre artırarak ya da azaltarak hep sürdürmüştür. Şovenizmin saldırgan bir milliyetçilikle beraber tekrar yükselişe geçişi sosyalist sistemin çökmesi sonrasında yükselmesi salt küreselleşme

kavramına karşı çıkışla izah edilemez. Sosyalist sistemin çökmesi sonrasında emperyalist saldırganlığın artması, kapitalist sistemin kendi içerisinde genelde burjuva demokrasilerinin içine gizlenmiş ruşeym halinde bulunan faşist milliyetçi zihniyetin kendisini daha pervasız hissetmesi ile de ilgilidir. Bu nedenle artan şovenizm dalgasını masum göstermek için bugüne değin kullanılan küreselleşmeye karşı "ulus devletin direnişi" kavramı safsatadan başka bir şey değildir.

Bu nedenle milliyetçilik eleştirisi yapılmadan faşizm eleştirisi yapmak faşizmi içten içe yeniden üretmek ile neredeyse eş anlamlıdır.

Milliyetçilik kavramı, 1789 Fransız devrimi ile ortaya çıkan tebaa mantığı yerine egemenliğin millete ait olduğu düşüncesi ile millet kavramını esas alarak, tüm ulusal sınırlar içerisinde yer alan unsurları eşit gören cumhuriyet ile şekillenen bir kavram olarak toplumun mülk sahibi kesimleri ile mülksüz kesimlerini sözde eşitlemiş gibi yaparak ya da bunu görmezden gelerek özgür eşit yurttaşlar birliğini tanımlama olarak adlandırılabilir. Ayrıca soy milliyetçilik kavramında köken olarak ırkı, etnik temeli esas alan bir noktadan kalkışla daha sonra ulusçuluğa yönelen

(TÜRKİYE)

bir yapı olarak da ele alınabilir. Bu kavram demokrasinin ancak homojen toplumlarda olabileceğini iddia ederek her türlü etnik temizliği meşru gören bir kavramdır. Soy milliyetçilik kavramı günümüzde faşizmin geriletmesini müteakip, genelde reddediliyormuş gibi yapılarak, üst kimlik esaslı mantığı ile üstü örtülmeye özen gösterilerek, Fransız cumhuriyetçiliğinden (ulusçuluk) farklı gibi görünse de her iki biçim sürekli birbirlerini zaman zaman destekleyen ya da iç içe geçerek, genelde birbirini besleyen bir süreç olarak kavramsallaştırılmıştır.

Dünyada, işçi sınıfının mücadelelerinin gelişmesi ve sosyalizmin mümkün görünür elle tutulur bir olgu durumuna ulaşması ile beraber, milliyetçilik yukarıda anlattığımız kavramsallaştırma düzeyinin çok daha ötesine geçerek, Alman nasyonal sosyalizmini ve İtalyan faşizmini yaratarak tepe noktasına ulaşmış ve dünyayı kanla yıkayan ideoloji bir fenomen haline gelmiştir.

İkinci dünya savaşı sonrasında faşizmin yenilgiye uğratılması sonrasında ırkçılık, milliyetçilik, ayrımcılık gibi kavramlar insanlık tarafından reddedilen ancak bir biçimde her toplumsal sorunda yeniden üretilen farklı boyutlarda ve özelliklerde ama özde çok da değişmeyen bir yanılma olarak proletaryanın nihai zaferine kadar karşımıza çıkacaktır.

Aşırı milliyetçilik ve ayrımcılık, kimsenin üstüne almak istemediği, kendisine yakıştırmayı sindiremediği, ya da kendi düşüncesinin daha farklı olduğunu iddia etmesine karşın, egemen sınıflarca, millî birlik beraberlik, tasada ve kıvançta ortaklık gibi kavramlarla yeniden üretilen genelde burjuva devletin içselleştirdiği bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kavramsallaştırma, farklılıkları önemsizleştiren daha çok detaylarda olan bir çok benzeşmeyi öne çıkartan bir düşünce sistematiğini gerektirir.

Türkiye ise milliyetçiliğin, milliyetçileştirmenin en açık yaşandığı örnek ülkelerden biridir. Millî birlik ve beraberlik düşüncesi, kurtuluş savaşı motiflerinden beslenerek, Kemalist cumhuriyetin anafikri olarak dış düşmanlara karşı bir söylem biçimiyle 1980'lerden sonra özellikle ulusal sınırlar içinde düşman aramaya yönelen, her türlü farklılığı içimizdeki düşman kavramı içerisine almaya çalışan bir söylem ile yeniden üretilmiştir.

Kemalist cumhuriyetin ilk dönemlerinde, Osmanlıdan kalan mirasın devamı olarak var olan tüm etnik vb. farklılıklar silikleştirilmeye çalışılarak benzeşmeler Türk kimliği altında birleştirilmeye çalışılırken, 80'lerden sonra, resmi milliyetçilik çizgisi terkedilmemekle beraber egemen çizginin her bir tökezlemesinde var olan verili duruma uygun olarak kendini yeniden dizayn ederek toplumun tamamının kaynaşmış, sınıfsız, tasada ve kıvançta ortak, toplum tasavvurundan, iddialarının gerçekleşmemesine paralel, çoğunluğun tasada ve kıvançta ortaklığı ilkesine doğru gerilemiş, toplumun tüm katmanlarında oluşan her türlü farklı kimlik talebini bas-

kılayarak sürekli bir ötekileştirme çabası içerisinde yer alarak çoğunluk şovenizmi mantığını sosyoekonomik boyutta yeniden üretmeye yönelmiştir. Yaşanan süreç doğal olarak da kendi karşıtlarını yaratarak toplumsal bir yarılmanın temellerini atmıştır. O güne değin çok da yüzeyle çıkmamış farklılıklar yüksek sesle dillendirilmeye başladığında millî birlik ve beraberlik görüntüsü işlevsizleşmiştir.

Bozulan bu görüntüyü mümkün olduğunca düzeltme iddiasındaki egemen blokun bazı kesimleri yukarıdan aşağıya millî birliği yeniden örgütlemek için ya da çoğunluk üzerindeki ideolojik hegemonyasını sürdürmek veya ötekine gözdağı vermek için, yasal ya da değil "sivil toplum örgütleri" kurmaya girişmiş, son yıllarda çok sayıda paramiliter dernek ve kuruluş ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşlar "Kemalizmi" yeniden diriltmek üzere yoğun çabalara girişmişlerdir.. Bir zamanlar MHP içerisinde örgütlenen ancak daha sonraları Türk-İslam sentezine uygun davranış kalıbı oluşturmakta zorlanan ve MHP'nin imajına zarar verdiği düşünülerek uzaklaştırıldığı söylenen faşist eğilimlerden bir tanesi de İzmir'de Buduncular Derneği olarak karşımıza çıkarak açık faşist (irrasyonel) söylemi ile taraftar bulmaya, örgütlenmeye çalışarak, örgütlediği grup ile tüm farklı kimliklere saldırıya geçmeyi he-

deflemıştır.

Buduncular, bir ırkın, bir milletin halkın üstünlüğüne dayanarak, bu ülkede yaşayan diğer halk ve topluluklara yönelik ayrımcılık ve nefret söylemini geliştirmişlerdir. Kürtlerin, Romanların, diğer farklı kimliklerin kısırlaştırılarak çoğalmasının engellenmesi ve bu nedenle çoğunluk şovenizminin ileride demografik olarak herhangi bir sıkıntıya düşmemesi için şimdiden önlem alınması için eylemler oluşturmayı hedeflemiştir. Aslında oluşan son verili durum 80'li yıllara kadar açıktan yapılmamasına özen gösterilen, ırkçılığın ve ayrımcılığın yükselen şovenist dalga-dan güç alarak, toplum içerisinde kurgulanması hareketinden başka bir şey değildir.

Mahkeme kayıtlarında yer alan sanık ifadelerinden anlaşıldığı üzere sivil polisler eşliğinde yapılan eylemlilik sıradan insanlar tarafından da tepki ile karşılanmış, bu rahatsızlık üzerine eylemlerini tekrar etme şansı bulamamışlardır. İzmir halkının duyarlılığı önemlidir ancak yeterli değildir. Tüm demokratların barış yanlılarının, yaratılmak istenen şovenizm ve ırkçılık ortamından rahatsız olanların müdahaleleri ile geriletmesi ve lanetlenmesi, ırkçı faşist yapıların teşhiri ait oldukları tarihin çöplüğüne gönderilmesi ve ırkçı faşist yapıların yasaklanması için her türlü mücadelenin yapılması bugün çok önemlidir.

Latin Amerika üzerine yeni bir kitap

Son günlerde bir "Latin Amerika kitabı" daha çıktı kitapçı raflarına. Ancak ne uzmanca bir değerlendirme, ne anı/gözlem, ne de analiz olmakla, farklı bir yayın bu. Editörlüğünü Sibel Özbudun'un yaptığı *Latin Amerika'da İsyanın Tarihi*, bir "isyana ansiklopedisi" adeta. Okur, kitap boyunca "damarları kesik" kıtanın isyankâr tarihinin son 150-200 yılını, belli başlı aktörlerinin sözlerinden izliyor. Latin Amerika'nın devrimci kalkışmalarının önderleri ülke ülke, dönem dönem, hedeflerini, stratejilerini anlatıyor; kitlelere sesleniyor ya da eylemlerinin retrospektif değerlendirmesini yapıyorlar.

Kimler yok ki kitabın sayfalarında... İlk kısımda iki "Latin

Amerikalı" Simón Bolívar ve Ernesto Che Guevara'nın yazıları yer alıyor. Onları ülkeler ve devrimci önderler izliyor: Emiliano Zapata'sı, EZLN'siyle Meksika; Rigoberta Menchú'suyla Guatemala; Farabundo Martí'si, Oscar Romero'su, Shafik Jorge Handal'ıyla El Salvador; Sandino'su, Carlos Fonseca'sı, Mónica Baltodano'su ile Nikaragua; Camilo Torres'i, Raúl Reyes'i ile Kolombiya; Chávez'yle Venezuela; José Martí'si, Fidel Castro'su ile Küba; Flora Tristan'ı, Mariátegui'si, "Başkan Gonzalo"suyla Peru; "Inti" Peredo'su, CSUTCB'i ile Bolivya; Salvador Allende'si, Gladys Marín'i ile Şili;

Carlos Marighella'sı ile Brezilya; Mario Roberto Santucho'su ile Arjantin; Raúl Sendic'i ile Uruguay... XIX. yüzyıl sonu bağımsızlık savaşçılarıyla XX. yüzyıl gerilla önderleri, Komünist Partilerle Troçkistler, günümüze uzanan bayrak yarışının koşucuları olarak akıyor gözlerimizin önünden.

Sibel Özbudun, her devrimci önderin yazısından önce bir biyografik notla, eyleminin bağlamını açıklıyor.

Kitapta yer alan 10 15000'den günümüze, "Karşılaştırmalı Amerika Avrupa Kronolojisi" (ss. 86-117), her iki kıtanın siyasal tarihi konusunda özet bir çerçeve sağlamakta okura.

Bunların yanı sıra, Sibel Özbudun, Temel Demirer ve Cahide Sarı'nın yazıları, Latin Amerika'nın günümüzdeki dinamikleri konusunda genel bir fikir sağlıyor.

Pek çoğu Türkçe'ye ilk kez çevrilen belgeleriyle *Latin Amerika'da İsyanın Tarihi*, son yıllarda tüm dünya ezilenleri için yeniden bir umut odağı haline gelen kıtanın tarihi konusunda bir boşluğu dolduruyor.

Künye: Sibel Özbudun (der.), *Latin Amerika'da İsyanın Tarihi*, Ütopya Yayınları, Ankara, 2008.

